

JAROMÍR ČELAKOVSKÝ A RUKOPISY (RKZ)

Vladimír Kindl

Přibližující se dvoustleté výročí nahodilého nálezu nebo snad zinscenovaného objevu obou rukopisů¹ vyvolá nepochybně početnou literární aktivitu mimořádně širokého spektra vědních oborů. Tento předpoklad se opírá o zatímní poznání toho, jak se rukopisná kauza odráží v dosavadním českém a částečně i cizojazyčném písemnictví.²

Vnější dějiny osudů obou rukopisů a neutuchajících sporů o jejich pravost skrývají v sobě nejrůznější právní aspekty, které se z dnešního pohledu jeví jako právněhistorické. Nálezce či organizátor nálezu královédvorského rukopisu a několika dalších tzv. krycích falz Václav Hanka studoval práva v Praze (od r. 1812), pak ve Vídni (1813–1814) a opět v Praze, kde studia dokončil (1814–1816). Údajně si po návratu z Vídně přivydělával jako soudní překladatel. Také ostatní, o nichž bylo uvažováno jako o možných Hankových pomocnících při padělání obou rukopisů nebo jako o případných spoluautorech básnického obsahu rukopisů, studovali na fakultě v Praze právo, i když nikdy nikdo z nich žádnou právní profesí nevykonával. Byli to: Josef Linda, Václav Alois Svoboda a věkem starší malíř a restaurátor František Horčíčka, jemuž část těch, kteří pochybovali o pravosti rukopisů, předurčila rozhodující roli při technickém zpracování podvrhu.

Nálezu rukopisu ve Dvoře Králové byli přítomni pravděpodobně také dva právníci: tamní justiciář Jan Nepomuk Sklenčka (1793–1837), další Hankův kolega ze studií a jeho důvěrný přítel a možná i soudce Nyklíček, o místě jehož působení nemáme přesné zprávy. Do případu vstoupil rovněž několikrát i magistrátní rada (od r. 1843) ve Dvoře Králové Josef Pelikán, později působící jako adjunkt u soudu v Rychnově nad Kněžnou (doloženo r. 1858). Nabízí se otázka, jedná-li se o téhož Pelikána, o němž byla uveřejněna v 1917 ve Sborníku věd právních a státních (XVII, s. 64–85) studie J. Peška „Josef Vladimír Pelikán, průkopník české terminologie právnícké“, či snad jde jen o pouhou shodu jmen?

Konečně zcela mimořádně zajímavou materii nabízí průběh trestního soudního řízení vedeného v letech 1858–1860, k němuž dal podnět V. Hanka na základě tlaku Fr. Palackého a dalších předních českých osobností. Státní zastupitelství žalovalo redaktora německého listu Tagesbote D. Kuha, v němž vyšla mezi 5.–29. 10. 1858 série anonymních fejetonů napadajících V. Hanku jako zhotovitele rukopisů a literárního podvodníka pro přečin urážky na cti. Prvoinstančním rozsudkem ze dne 26. 8. 1859 byl Kuh uznán vinným a dosouzen na dva měsíce vězení zostřeného postem, ke ztrátě 100 zlatých kauce a náhradě soudních výloh. Kuh se proti rozsudku odvolal, ale vrchní zemský soud v Praze odvolání zamítl. Odsouzený požádal o odklad nástupu trestu a následně o milost císaře. Věc byla předána k nejvyššímu soudu (?), přestože řízení o urážce na cti bylo jen dvojinstanční. Ten původní rozhodnutí zrušil pro nenaplnění skutkové podstaty žalovaného přečinu (nařčení z literární falzifikace není urážka). Ukončení případu bylo veřejností označováno jako „Kuhgesetz“.

Teprve dodatečně v r. 1913 vyšlo najevo, že autorem fejetonů byl bývalý ředitel Univerzitní knihovny Al. Zeidler a v zákulisí usměřovalo dění pražské policejní ředitelství.

Podíl právní historie na bibliografii asi pětistipětiset titulů, které byly rukopisům až dosud věnovány je minimální. Když právní historik Vladimír Procházka uveřejnil v r. 1969 ve sborníku „Rukopis královédvorský a zelenohorský. Dnešní stav poznání“³ studii „Rukopisy a právní historie“⁴ uvedl v ní, že postavení právní historie, na rozdíl od jiných vědních oborů, které vstoupily do tehdy přibližně sto padesát let trvajících příběhu, je výrazně odlišné. Svůj příspěvek označil za vůbec první celkové zpracování této problematiky z právněhistorického pohledu. Podle Vl. Procházky právněhistorické aspekty obhájců rukopisů reprezentovali až do první poloviny osmdesátých let 19. století historici se sklony ke studiu právní problematiky (Palacký, Píč, Voceľ, Brandl, Kalousek) a hlavní směr bojovníků proti pravosti představovali rovněž historikové (Goll, Peisker, Pekař) a sociolog (Masaryk). Mezi zastánce pravosti zařadil Vl. Procházka jen jediného autora, kterého považoval za ryzího právního historika: Hermenegilda Jiřečka.⁵ Koho měl Vl. Procházka na mysli, když konstatoval, že „do sporu o Rukopisy realisticky laděná právní historie pozitivistického období nezasáhla“, lze jen spekulativně uvažovat, protože příslovce realisticky činí tuto hádanku jen obtížně řešitelnou. Důvody této nevšimavosti bude dle jeho názoru „třeba ještě osvětlit“, ale v úvahu přichází nejspíše to, že „boj je tak jako tak rozhodnut“ nebo tu hraje roli „úcta k představitelům starší generace a nechuť... dotýkat se jejich osob a citů“. Každopádně v jeho příspěvku nefiguruje ani jedinkrát jméno Jaromíra Čelakovského. Pouze v poznámce pod čarou autor vysvětluje, že údajná slova J. Čelakovského kritizovaná T. G. Masarykem, pocházející z anonymního článku uveřejněného v Národních listech z 5. 3. 1886, nejsou vlastní prací Čelakovského.⁶ V bibliografii obsažené v druhém svazku téhož sborníku, v němž Vl. Procházka uveřejnil svoji studii, je inkriminovaný novinový článek připsán Juliovi Grégrovi, i když jím podepsán nebyl.

K podrobnějšímu prozkoumání této epizody a nepřímo tak k širšímu problému jakou roli v životě J. Čelakovského rukopisy sehrály, jaké odborné názory vůči nim projevil, zda do rukopisného zápasu rozpoutaného v letech 1886–1887 zasáhl, jakým způsobem a proč právě tímto způsobem, se pokusím následně vyjádřit.

J. Čelakovský byl nepochybně ovlivněn celoživotním pevným přesvědčením svého otce Františka Ladislava o pravosti obou rukopisů. Ten je projevil několikrát v nejrůznějších projevech soukromé i pro veřejnost určené povahy počínajících přibližně od poloviny dvacátých let 19. století. František Ladislav Čelakovský navíc neměl důvod šetřit nálezce a snad i předpokládaného spoluautora části textů rukopisů Václava Hanku. Podle vyjádření J. Čelakovského byl jeho otec „darebáctvím“ V. Hanky zbaven koncem r. 1835 místa redaktora v Pražských novinách i místa suplujícího profesora češtiny na pražské univerzitě v důsledku intervence ruské vlády, k níž dal popud právě V. Hanka, když na ruském vyslanectví ve Vídni podal zprávu o novinovém příspěvku Fr. L. Čelakovského, v němž kritizoval projev ruského cara.⁷ Ostatně právě Hankovo autorství rukopisů Fr. L. Čelakovský kategoricky vylučoval.

V memoárech J. Čelakovského se záznamy o rukopisech vyskytují celkem třikrát. Poprvé v r. 1871 a pak ještě v letech 1907 a 1911. Právě ten první, podle mého soudu, naznačuje důležitost jakou J. Čelakovský rukopisům přičítal. Byl napsán nejspíše 1. 5. 1871 nebo jen krátce poté. V samém úvodu (třetí věta) počínajících zápisků, hned po uvedení místa a data otcova narození a po zařazení údajů o jeho gymnaziálních studiích, umístil pětadvacetiletý

Čelakovský pasus „1817 nalezen Rukopis královédvorský...“. Ještě v téže větě se znovu věnoval otcovým studiím.⁸

S vědomím této skutečnosti se vraťme do r. 1886, kdy T. G. Masaryk napadl údajně Čelakovského slova umístěná v příloze Národních listů z 5. 3. tohoto roku. Ve skutečnosti, nepodepsaný autor po sdělení, že znalec starého českého práva J. Čelakovský „prozkoumav velké množství právních listin českých tvrdí, že před r. 1817 a 1818, kdy na veřejnost vynesena byla rukopis Zelenohorský, nikdo z historikův našich nemohl míti těch vědomostí historicko-právních, jaké předpokládají básně rukopisu Královédvorského a Zelenohorského, a že celá řada právnických slov, jež v těchto rukopisech přicházejí tehdy známa nebyla“.⁹ Názor to ostatně nebyl původní. Stejně smýšleli H. Jireček, V. Brandl a konečně obdobně argumentoval Fr. Palacký.

Razance s jakou zareagoval na tento článek a především na citovanou pasáž T. G. Masaryk je překvapující. Masaryk se vyjadřuje tak, jako by celý článek napsal J. Čelakovský, nebo si byl jist tím, že i když jej nenapsal, vedl ruku tomu, kdo jej ve skutečnosti psal. V Atheneu z 15. července r. 1886 charakterizuje příspěvek jako „nejnovější právníckou obranu RZ“, kterou podal pan J. Čelakovský. A v rozhořčení dodává: „pan Čelakovský těm okolo [r.] 1817 křivdí: kdyby byl řekl, dnes máme historiky a speciálně historiky práva českého, kteří těch vědomostí nemají, pravdu by byl pověděl, podáváje toho sám důkaz patřičný: neboť každou věc a každé slovo lze doložit z literatury před rokem 1817 známé“ (podtrhl TGM).¹⁰ O rok později nasměroval Masaryk svůj komentář k článku v Národních listech z 5. 3. 1886 do německého jazykového prostředí. Příspěvek vyšel v Berlíně. V překladu pořízeném až po vzniku Československé republiky a uveřejněném v r. 1929 zní jeho slova takto: „Onehdá zasáhl do sporu i pan J. Čelakovský, jenž vystupuje tuze rád jako znalec českých dějin právních a prohlásil kategoricky, že před lety 1817 a 1818 nemohl mít žádný český spisovatel těch právně historických vědomostí, jež předpokládají RKZ, a že celá řada právních termínů, jež se v okruhu Rukopisů vyskytují, byla tehda naprosto neznámá.“¹¹

O obou případech lze z Masarykových slov vycítit despekt k Čelakovského osobě, ironii a současně antipatii přesahující obvyklý tón běžné odborné polemiky. Navíc muselo být Masarykovi jasné, že novinové a časopisecké půtky mohou ovlivnit probíhající jednání o Čelakovského profesuře. V obsahu jeho memoárů se však tyto Masarykovy invektivy nijak neodráží. Není rovněž známo, že by J. Čelakovský na Masarykovy výroky jakkoli zareagoval.

Pokusme se doplnit shora uvedené události o další podrobnosti. Ještě 3. 3. 1886 umožnila redakce Národních listů v rubrice „Literatura (Zasláno)“ otisknout T. G. Masarykovi krátké vyjádření, jímž reagoval na prohlášení správního výboru muzea, kterým se vymezovaly cíle ohlášeného chemického zkoumání RK. Sděloval, že v příštím čísle Athenea bude následovat jeho podrobnější stanovisko. Nic nenaznačovalo budoucí konflikt. Během následujících dvou dnů se však atmosféra prudce změnila. Především z úplné citace názvu článku umístěného v příloze Národních listů je patrné, že se jedná o pokračování příspěvku, jehož začátek byl otištěn už 4. 3. 1886. V následujících měsících vyšlo pod stejným titulem dalších 23 pokračování, poslední 4. 7. 1886. Seriál byl rozdělen do tří „řad“, v rámci každé řady byly jednotlivé příspěvky samostatně číslovány, počínaje vždy římskou číslicí I. Poslední dva příspěvky z 29. 6. a 4. 7. otištěné s časovým odstupem přibližně šesti týdnů od posledního příspěvku končícího třetí řadu, byly připojeny jako samostatné a samostat-

ně číslované. Autor Dr. Julius Grégr byl vždy podepsán jen pod posledním příspěvkem každé řady, tj. 12. 3., 21. 4., 16. 5. a pak pod oběma posledními a mimo řady stojícími příspěvky.¹² Minimálně od 12. 3. 1886 muselo být tedy T. G. Masarykovi známo, kdo je autorem nepodepsaného článku z 5. 3. 1886. Z článků uspořádal J. Grégr brožuru, která se stejnojmenným názvem „Na obranu rukopisů Královédvorského a Zelenohorského“ vyšla dvakrát v nakladatelství Grund a Svatoň, poprvé v rozsahu 52 stran, podruhé rozšířená na 146 stran ještě v tomtéž roce. Její první vydání ohlásily Národní listy 24. 3. 1886 ve své inzertní rubrice „Malý oznamovatel“.

Miloš Velek, spolueditor pamětí J. Čelakovského, v jeho „Krátkém životopise“ upozornil na existenci dopisu J. Grégra adresovaného J. Čelakovskému 3. 4. 1886, tedy v okamžiku, kdy Národní listy zveřejnily už celkem deváté pokračování Grégrova příspěvku a dále dvou nedatovaných vizitek, které položil bez přesnějšího určení do r. 1886, v nichž byly obsaženy konkrétní otázky směřující na J. Čelakovského týkající se rukopisů („prvorozenectví v Německu, právnícké doklady pravosti rukopisů, zjevné chyby v nich obsažené, historické termíny, atd.“). I když jedna z vizitek začíná slovy „Napiš mi prosím“, není dosud známo, že by J. Čelakovský písemně reagoval.¹³ L. Velek předpokládá, že dotazy J. Čelakovský konzultoval s J. Grégrem ústně a spekuluje, „... možná, že se dokonce podílel na Grégrem a redakcí signovaných polemikách Národních listů“.¹⁴ Předpoklad je s velkou pravděpodobností reálný a spekulativní úvahy jsou logické. Drobná nepřesnost je pouze v tom, že ne Grégr a redakce signovali seriál příslušných článků, ale jen J. Grégr a jen u těch, u nichž jsme to výše uvedli.

Účast J. Čelakovského v rukopisném boji r. 1886–1887 hodnotí L. Velek tak, že „byl poradcem, resp. jedním z odborných poradců J. Grégra v boji Národních listů s kritikou pravosti rukopisů“.¹⁵ To by snad mohlo podpořit i několik zmínek J. Grégra, roztroušených porůznu v seriálu článků (např. v příspěvku z 2. 4.) o osobách, jejichž práci využíval a o jejichž informace se opíral. Nechyběli mezi nimi ani F. L. Čelakovský (vícekrát) a J. Čelakovský, jehož „Privilegia měst pražských“ jsou výslovně uvedena. Nicméně jen z těchto zmínek automaticky nevyplývá žádná mimořádná pozice J. Čelakovského v zákuulisní přípravě Grégrových článků.

Zdá se však, že T. G. Masaryk musel být obeznámen o kontaktech a spolupráci J. Čelakovského s J. Grégrem v této věci jinou cestou. Snad i proto se soustředil na výpad proti Čelakovskému v rozsahu a způsobem, který se zdá z prvního pohledu výrazně nepřiměřený v poměru k pouhé parafrázi jeho jediné věty. V srpnu r. 1886 J. Čelakovský opustil redakci Národních listů. Stalo se tak přibližně měsíc poté, co byl Grégrův seriál článků dokončen. Je-li tu snad nějaká souvislost mezi těmito událostmi, zůstává zatím nezodpovězeno.

Epizoda má však velmi zvláštní, poněkud paradoxní završení, naznačující, že Čelakovského účast v rukopisném konfliktu nebyla vnímána dobovým okolím jako okrajová. Když v r. 1898 vyšel rozsáhlý, podrobný a nepochybně pečlivě připravovaný „Památník padesátiletého právníckého jubilea jeho Veličenstva císaře a krále Františka Josefa I., zařadil autor části „Rukopisy kralodvorský a zelenohorský (Libušin soud)“ Josef Hanuš mezi „jiné odborné příspěvky se stanoviska právníckého“ k rukopisné problematice i článek z Národních listů, ročník 1886, č. 64 z 5. března a za jeho autora označil Jaromíra Čelakovského.¹⁶

Ještě jednou, rovněž tak trochu mimovolně, vstoupily rukopisy do života J. Čelakovského o tři roky později v r. 1889 byly do archivu královského hlavního města Prahy uloženy knihy původem z Přibyslavi, obsahující různorodé listiny právního charakteru,

pocházející z činností tamního městského úřadu. V jedné z nich narazil J. Čelakovský na tzv. Paměť přibyslavskou a označil ji za „zajímavý kus“. Byl tehdy prvním, kdo upozornil na její význam. Okolo tohoto dokumentu vzplála v následujících letech živá diskuse mezi obhájci pravosti rukopisů a odpůrci,¹⁷ kteří v Paměti spatřovali další krycí falzum. Názory paleografie, heraldiky, sfragistiky a jazykovědy se různily a definitivní jednoty o době vzniku památky se nepodařilo dosáhnout ještě na počátku 20. stol. Pokud by se totiž podařilo dokázat, že vznikla před kronikou Václava Hájka z Libočan, tj. cca před r. 1540, mohla by podporovat závěr o pravosti RK.

Vraťme se ještě jednou k Čelakovského pamětem. Podruhé nacházíme jeho autentická slova o rukopisech v jejich obsahu se značným časovým odstupem. K 25. 3. 1907 zaznamenal svoji účast na olomoucké oslavě stého výročí narození prof. A. V. Šembery, který pravost rukopisů původně hájil, posléze odmítal. Vystoupil na ní s projevem, jehož hlavní myšlenky v zápisku zaznamenává. Na rukopisnou otázku je třeba „pohlížeti jako na relativní“, i když filologové ji považují za uzavřenou. Nezapře v sobě právníka, když připojuje, že není dokumentů, „které by falzátora přímo a právnicky usvědčovaly“. Na adresu protivníků „ala Masaryk“ poznamenává, že se nedá tvrdit, že by svou věc hájili „z poctivého přesvědčení“.¹⁸

Naposledy se J. Čelakovský dotkl rukopisů ve svých pamětech poslední den r. 1911, když komentoval prohlášení více než 45 významných představitelů české vědy, většinou učitelů filozofické fakulty, které další vědeckou debatu o údajně zcela zřejmých padělcích zakazuje, což bylo ve shromáždění přítomných odhlasováno. Shromáždění bylo poznamenáno předcházející dobrovolnou smrtí archeologa L. Píče a dojmem z jeho pohřbu konaného 22. 12. 1911. Komentář Čelakovského byl následující. „Inu odpůrcům se sice podařilo otrásti důvěrou v pravost rukopisů, ale proto ještě je mnoho nejasného a nevysvětleného, a to se nedá žádným hlasováním a diktátem odčinit. Neomylnost ve věcech vědeckých je směšnou.“ Pro charakteristiku obdobného postoje prof. R. Nováka bydličního na téže adrese jako J. Čelakovský použil floskuli „Sub iudice lis est“. J. Čelakovský se tak stále domníval, že věc není ještě definitivně rozhodnuta a zůstává v rukou soudu.¹⁹

L. Velek připomněl na jiném místě jeho „Krátkého životopisu“ jistou rozpolcenost Čelakovského osobnosti, kterou lze postřehnout i z jeho poměru k rukopisné problematice. Na jedné straně si ukládal dobrovolné mlčení ze zásadních důvodů (víra ve svobodu vědeckého bádání, národní hrdost, zesměšňování národa před cizinou), na druhé straně nemohl v sobě zapřít jistou sympatii k výsledkům práce hlavních kritiků rukopisů, z nichž i ve vlastní činnosti těžil. Spolueditor měl na mysli zejména hlavního odpůrce z řad historiků prof. J. Golla,²⁰ ale totéž lze říci i o sociologii, oboru T. G. Masaryka, což stojí za pozornost z toho důvodu, že právě řada zakladatelských příslušníků Gollovy školy „sociologickou inspiraci pro dějepisnou vědu za příliš dobrou nepovažovala“.²¹ Vstřícnost a porozumění Čelakovského pro sociologické pojmy a poznatky lze zaznamenat např. z druhého doplněného vydání jeho „Pověsečných českých dějin právních“ (1900).

K jakým závěrům nás přivedlo prozkoumání relace mezi osobností J. Čelakovského a rukopisnou problematikou? Pěstitelé oboru, u jehož základů stál, jej až dosud pomíjeli v evidenci právněhistorických postojů k rukopisům. Ve skutečnosti J. Čelakovský zasáhl do rukopisného boje v letech 1886–1887, i když poněkud bezděčně a možná i proti své vůli, ale rozhodně ne úplně okrajově. Jeho účast v tomto konfliktu je tak, chtě nechtě, součástí oborové emancipace národních právních dějin v rámci české vědy i v rámci uni-

verzitivní výuky právněhistorických respektive všech oborů stojících mimo okruh disciplín platného práva. Přes veškerý negativní obsah i tón, či spíše právě proto, lze rozpoznat, že v něm T. G. Masaryk spatřoval výraznou a vlivnou osobnost, jejíž vyjádření mělo pro něj nemalou váhu.

Důvěru v pravost rukopisů²²¹ si ponechal J. Čelakovský až do konce života, i když ji ve svých nejniternějších záznamech formuloval po přelomu století s určitou opatrností. Myšlenkový svět J. Čelakovského vykazuje přesvědčení o moderních hodnotách (relativita a nekonečnost odborného poznání), které mohou u představitele oboru, který pěstoval, a v době kdy jej pěstoval, možná překvapit ještě i dnes.

Poznámky

- ¹ Rukopis královédvorský nalezl muzejní bibliotékař Václav Hanka v přítomnosti několika osob dne 16. 9. 1817 ve věži děkanského kostela sv. Jana Křtitele ve Dvoře Králové. Rukopis zelenohorský, původně nazývaný Libušin soud, byl zaslán poštou v listopadu r. 1818 na adresu nejvyššího purkrabího Františka z Kolovrat s určením pro sbírky nedávno založeného Muzea Království českého. K jeho objevu došlo pravděpodobně už asi o rok dříve v archivu zámecké kanceláře na panství Zelená hora u Nepomuku v jihozápadních Čechách. Odesílatelem i nálezcem byl Josef Kovář, důchodní tohoto panství. Nelze vyloučit, že k nálezmu mohlo dojít před nálezem prvního z rukopisů.
- ² Potvrzuje jej vydání monografie DOBIÁŠ, D. – FRÁNEK, M. – HRDINA, M. – KREJČOVÁ, J. – PIOREK-KÁ, K.: *Rukopisy královédvorský a zelenohorský a česká věda (1817–1885)*. Praha, Academia, 2014.
- ³ *Sborník Národního muzea v Praze, Řada C-Literární historie*, sv. XIII/XIV, red. M. Otruba. Praha, Academia, nakl. ČSAV, 1969.
- ⁴ Tamtéž, s. 179–195.
- ⁵ Srov.: KINDL, Vl.: Hermenegild Jireček (13. 4. 1824 Vysoké Mýto – 19. 12. 1909 Vysoké Mýto). *Antologie české právní vědy*, usp. P. Skřejpková a L. Soukup. Praha, Univerzita Karlova, 1993, s. 12.
- ⁶ V. Procházka napsal studii krátce před svou smrtí. V jejím záhlaví je umístěno stručné vyjádření redaktora sborníku vysvětlující, že autor již nemohl přihlédnout k mínění recenzentů. Předčasného odchodu V. Procházky vzpomněl V. VANĚČEK v nekrologu JUDr. Vladimír Procházka, CSc., zemřel. *PHS*, 14, 1969, s. 352–353.
- ⁷ Srov.: ČELAKOVSKÝ, J.: *Moje zápisky 1871–1914*, vyd. L. Velek a A. Velková. Praha, Scriptorium, 2004, s. 54 a poznámka č. 12 na téže straně.
- ⁸ Tamtéž s. 53.
- ⁹ *Národní listy*, 26, 1886, č. 64, 5. 3., příloha s. 1.
- ¹⁰ MASARYK, T. G.: Náčrt sociologického rozboru RZ a RK. *Atheneum*, 3, 1885–1886, č. 10, s. 406–422. Používám přetisku v: MASARYK, T. G.: *Z bojů o rukopisy. Texty z let 1886–1888*. Praha, Ústav T. G. Masaryka, o.p.s., Masarykův ústav AV ČR, 2004, s. 172–202, citace ze s. 185.
- ¹¹ MASARYK, T. G.: Skizze einer soziologischen Analyse der sogenannten Grünberger und Königinhafter Handschrift. *Archiv für slavische Philologie*, 10, 1887, II sv. 1 a 2 seš., s. 54–101. Český překlad Jana Kamenáče, *Masarykův sborník*, sv. III, 1929, seš. 3, s. 222–260. Používám přetisku překladu v: MASARYK, T. G.: *Z bojů o rukopisy. Texty z let 1886–1888*. Praha, Ústav T. G. Masaryka, o.p.s., Masarykův ústav AV ČR, 2004, s. 222–260, citát na s. 267.
- ¹² Bibliografické rozepsání celého příspěvku provedl M. Laiske a zahrnul do kapitoly „Bibliografie RKZ“ obsažené na s. 323–408 v druhém (modrém) svazku sborníku Rukopisy královédvorský a zelenohorský. Dnešní stav poznání. Rozpis je umístěn na s. 361, avšak není úplný ani přesný. Vynechána je informace o tom, že se příspěvek člení do tří řad a název je v každé řadě samostatně číslován římskými číslicemi. První řada čítá 6 pokračování, druhá řada začíná příspěvkem z 28. 3. 1886 a zahrnuje 8 pokračování, třetí řada počíná 25. 4. 1886 a obsahuje 7 pokračování, i když pokračování z 30. 4. 1886 bylo ve skutečnosti tištěno dvakrát, protože exemplář Národních listů z tohoto dne byl konfiskován, a proto došlo k jeho opakovanému otištění 1. 5. 1886. V rámci třetí řady došlo ještě k chybnému záznamu pokračování dne 4. 5. 1886. Ve skutečnosti příspěvek vyšel 14. 5. 1886 v č. 133.
- ¹³ ČELAKOVSKÝ, J.: *Moje zápisky 1871–1914*, vyd. L. Velek a A. Velková. Praha, Scriptorium, 2004, s. 21, poznámka č. 7.
- ¹⁴ Tamtéž, s. 21, pozn. č. 7.
- ¹⁵ Tamtéž, s. 21, pozn. č. 7.
- ¹⁶ *Památník na oslavu padesátiletého panovnického jubilea Jeho Veličenstva císaře a krále Františka Josefa I. Vědecký a umělecký vývoj v národě českém 1848–1898*. Praha, ČAVJU, 1898, s. III/33.
- ¹⁷ Srov.: IVANOV, M.: *Tajemství RKZ*. Praha, Mladá fronta, 1969, s. 436.

- ¹⁸ ČELAKOVSKÝ, J.: *Moje zápisky 1871–1914*, vyd. L. Velek a A. Velková. Praha, Scriptorium, 2004, s. 187 a pozn. č. 402 na téže straně.
- ¹⁹ Tamtéž, s. 329 a pozn. č. 770 na téže straně.
- ²⁰ Srov.: Tamtéž, *Krátký životopis*, s. 21–22.
- ²¹ Srov.: URFUS, V.: *Právní dějiny na pražské právnické fakultě. Univerzita Karlova v Praze*. Praha, Právnická fakulta, ediční středisko, 2000, s. 83–93, citace s. 86.
- ²² Dosud poslední vydání obou rukopisů v moderním jazykovém přetlumočení je obsaženo v publikaci *Rukopis Královédvorský/Rukopis Zelenohorský*, ediční příprava, komentář a vysvětlivky, D. Dobiáš. Brno, nakl. Host, 2010. Česká rukopisná společnost, která sdružuje obhájce rukopisů, vydala od počátku devadesátých let řadu publikací věnující se rukopisné problematice v nakladatelství Neklan.

Jaromír Čelakovský and the Manuscripts

Vladimír Kindl

Summary

The basis of the value and scholarly position of J. Čelakovský with respect to the Manuscript of Dvůr Králové (MDK) and the Manuscript of Zelená Hora (MZH) was formed by his father František Čelakovský who was a long-life advocate of the authenticity of the Manuscripts. Jaromír Čelakovský, as suggested in his Memoires of 1871, considered the discovery of the MDK to be extremely important. Later representatives of Czech legal history – the university course of study, instituted primarily as a result of J. Čelakovský's activities and efforts – claimed (1969) that J. Čelakovský had not got involved in the dispute over the authenticity of the Manuscripts initiated by Professor Gebauer (linguistics) and Professor Masaryk (sociology) in 1886. Such assumption still survives among legal historians and the purpose of this article is to cast doubts on this premise. This paper attempts to answer the question why T. G. Masaryk considered opinions published in the *Národní listy* newspaper in a series of articles between March and July 1886 to be opinions of J. Čelakovský although some of the articles were undersigned by J. Grégr and the others remained unsigned, and why Masaryk called those articles “legal defence of the Manuscripts” undoubtedly as an allusion to J. Čelakovský. Even after a decade the wider professional public attributed the authorship of one of unsigned articles to J. Čelakovský (published on 5th March 1886). As lawyer and until his death, Čelakovský considered the issue of the Manuscripts open (expressly for example in 1907, 1911). Our study of the literary legacy of J. Čelakovský in the Literary Archives of the Museum of Czech Literature has brought yet no indication that Čelakovský was preparing any material regarding the Manuscripts to be published under his own name. It leads to an assumption that Čelakovský undoubtedly intervened in the dispute over the Manuscripts in 1886/1887 but not under his own name.